

Wijn en wittebrood

Op 6 juni 1568 rolde het hoofd van Philips van Montmorency, Heer van Nederweert, op de Grote Markt in Brussel. Met het bevel van de Spaanse landvoogd Alva om Philips een kopje kleiner te maken, kwam een einde aan een tijdperk. Eeuwenlang hadden de van Hornes over Nederweert geregeerd. De liquidatie was het begin van de periode die we kennen als de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648).

De Weerter kloosterzuster Maria Luijten tekende in haar dagboek een uitvoerige beschrijving op van de gebeurtenissen in de eerste jaren van de oorlog. Tot het kleinste detail legde zij vast wat haar opviel, waarbij ze vrij veel gebeurtenissen uit Nederweert beschreef. Het was daar een komen en gaan van legerstroepen. Het eerste regiment Spanjaarden dat in 1568 Nederweert bezette, bestond uit 300 militairen. Zij gedroegen zich als echte aristocraten en Luijten noteerde dat de Spanjaarden enorm kieskeurig waren: *“sij wilden niet eeten als wittebroot, hoender en gebraet; geen bier wilden sij drincken maer al claeren wijn”*. Op 17 juli 1568 bezette een Duits huurlingenregiment Nederweert. Deze heerschappen waren aanzienlijk minder fijnbesnaard dan hun Spaanse opdrachtgevers. Ze veroorzaakten grote overlast door diefstal, mishandeling, afpersing en bedreiging. Zo vermengden de soldaten het gedorste koren van de Nederweerder boeren met stalmeest. Bij sommige gezinnen werden baby's en peuters tussen de paarden in de stal gelegd. Terwijl de soldaten de kinderen zo urenlang lieten huilen en krijsen blokkeerden ze met getrokken zwaard de staldeur om de wanhopige moeders van de kinderen te scheiden. Pas na het betalen van grote sommen losgeld werden de kinderen weer teruggegeven.

Drie dagen later werd Nederweert bezet door een Italiaans regiment ruitery. Er waren boeregezinnen waar 40 militairen in de kost waren, met soms 12 of 24 paarden daar nog bij. Dat alles legde een grote wissel op de voedselvoorraden in het dorp. De Nederweertenaars werden de overlast dan ook langzamerhand moe. Toen op 31 augustus 1568 ook nog eens 2000 Duitsers aanstalten maakten om zich in Nederweert te legeren, lukte het 't gemeentebestuur om, onder aanbidding van 20 tonnen bier, vlees, kaas en wittebrood,

Philips van Montmorency, Heer van Nederweert (onthoofd in 1568). Foto: internet.

de troepen een bocht om het dorp te laten maken. Een soortgelijke tactiek mislukte een week later. Het huurlingenleger van de Heer van Megen bezette Nederweert, roofde alle vee, dorstte alle granen uit de schuren, en stal kleding en kostbaarheden. Toen mooie woorden en omkoperij niet bleken te werken, schakelden de Nederweertenaars over op een andere tactiek. De stormklok werd geluid en de boeren en schutters verdreven de bezetters uit hun dorp. Dat ging niet zonder slag of stoot. Verschillende inwoners werden gedood of raakten gewond. De achtervolging ging door tot op de Mildert. Daar voegden de Weertenaars zich bij de boeren en schutters. De huurlingen werden verdreven tot Ell, waar aan beide zijden nog diverse doden vielen. De Nederweertenaars hadden deze slag weliswaar gewonnen, maar de Spaanse overheersing zou nog 80 lange, bittere jaren duren.